PROJEKTI BEBE U KNJIŽNICI I BEBE U BIBLIOBUSU KAO MODELI LOKALNE SURADNJE U POTICANJU RANE PISMENOSTI

Projects *Babies in the Library* and *Babies in the Bookmobile* as models of local collaboration in promoting early literacy

Vedrana Lugić
Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci
vedrana@gkvk.hr

Ana Salopek
Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci
ana@gkvk.hr

Sonja Šimić
Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci
sonja@gkvk.hr

UDK / UDC **021.65: 373.23-053.4**
Stručni rad / Professional paper
Primljeno/ Received: 30.03.2026.

BROJ BIBLIOGRAFSKE JEDINICE

570

Sažetak

Cilj. Cilj rada je prikazati knjižnične programe za poticanje razvoja rane pismenosti Bebe u knjižnici i Bebe u Bibliobusu te ukazati na njihovu važnost u edukaciji roditelja o dobrobitima čitanja naglas djeci od najranije dobi, kao i na jačanje uloge knjižnice i bibliobusne službe u lokalnoj zajednici te osiguravanju dostupnosti knjižničnih usluga obiteljima u urbanim i ruralnim sredinama.

Pristup i metodologija. Rad se temelji na deskriptivnoj analizi i prikazu primjera dobre prakse kroz provedbu programa, uz osvrt na relevantne nacionalne programe i kampanje vezane uz razvoj rane pismenosti.

Rezultati. Rezultati ukazuju na to da programi doprinose povećanju svijesti roditelja o važnosti čitanja naglas, potiču razvoj čitalačke motivacije kod djece te pozitivno utječu na razvoj vokabulara i općeg znanja. Također, programi osiguravaju dostupnost sadržaja u obiteljima u udaljenijim područjima.

Praktična primjena. Rezultati rada mogu poslužiti kao smjernice za razvoj i implementaciju sličnih programa u drugim knjižnicama i zajednicama, s ciljem poticanja rane pismenosti i podrške roditeljima.

Društveni značaj. Programi doprinose podršci obiteljima u odgoju djece te promicanju jednakog pristupa obrazovnim i kulturnim sadržajima.

Originalnost/vrijednost. Rad donosi informaciju o knjižničnim projektima za bebe i roditelje ostvarenim u suradnji sa zajednicom, oslonjenim na međunarodne i nacionalne srodne projekte.

Ključne riječi: bibliobusna služba, edukacija roditelja, knjižnični programi, narodne knjižnice, rana pismenost.

Summary

Purpose. The aim of this paper is to present the library programmes *Babies in the Library* and *Babies in the Bookmobile* as examples of good practice in promoting early literacy development. It highlights their importance in educating parents about the benefits of reading aloud to children from the earliest age, while also emphasizing the role of public libraries and mobile library services in strengthening partnerships within local communities and ensuring equal access to library services and early literacy programmes for families, regardless of their place of residence.

Approach and Methodology. The paper is based on a descriptive analysis of the implementation of the programmes and presents examples of good practice, with reference to relevant national programmes and campaigns promoting early literacy.

Findings. The results indicate that the programs contribute to increasing parents' awareness of the importance of reading aloud, encourage the development of children's reading motivation, and have a positive impact on vocabulary development and general knowledge. Additionally, the programs ensure access to content for families in more remote areas.

Practical Implications. The results may serve as guidelines for the development and implementation of similar programs in other libraries and communities, with the aim of fostering early literacy and supporting parents.

Social Significance. Programs contribute to supporting families in raising children and to promoting equal access to educational and cultural content.

Originality/Value. The paper provides an overview of library programs for babies and their parents, developed in collaboration with the local community and based on related international and national projects.

Key words: early literacy, library programmes, mobile library service, parent education, public libraries.

1. Uvod

Razvoj rane pismenosti jedno je od temeljnih područja ulaganja u budućnost društva, pri čemu suradnja roditelja, knjižnica i lokalne zajednice ima ključnu ulogu u stvaranju poticajnog okruženja za cjelovit razvoj djeteta. Važnost ulaganja u rano djetinjstvo naglašavaju i Miljević-Riđički i suradnici koji ističu:

> "Budućnost svakog društva određena je sadašnjom brigom za mlade. Znanje, vještine i vrijednosti koje djeca stječu tijekom odrastanja utječu ne samo na oblikovanje njihovih života kao pojedinaca, već i na razvitak cjelokupne zajednice u kojoj sudjeluju. To je razlog što su odgoj i obrazovanje toliko posebna i odgovorna zadaća svakog društva." (Miljević-Riđički et al. 1999, 13).

Ova tvrdnja potvrđuje da razvoj jezičnih kompetencija nije samo obrazovno pitanje, nego i pitanje društvenog razvoja.

Narodne knjižnice predstavljaju jednog od ključnih dionika odgojno-obrazovnog i kulturnog sustava te imaju značajnu ulogu u promicanju čitanja, razvoju rane pismenosti i osiguravanju dostupnosti kvalitetnih knjižničnih usluga svim članovima zajednice. Rezultati brojnih istraživanja poslužili su kao temelj za razvoj strategija, programa i kampanja usmjerenih razvoju rane pismenosti.

U Hrvatskoj se razvoju čitanja u ranom djetinjstvu posvećuje sve veća pažnja kroz nacionalne programe, kampanje i lokalne inicijative koje povezuju sustav zdravstva, odgoja i obrazovanja te knjižnica. Cilj tih programa nije samo naučiti dijete čitati, nego razvijati jezične kompetencije, ljubav prema knjizi i naviku svakodnevnog čitanja. Jedan od najvažnijih nacionalnih programa jest *Rođeni za čitanje*, koji potiče roditelje da djeci čitaju naglas od samog rođenja. Program se provodi u suradnji s pedijatrima, koji roditeljima već tijekom prvih pregleda djeteta daju informacije o važnosti čitanja za razvoj mozga, govora i emocionalne povezanosti. Naglasak je na stvaranju pozitivnog iskustva uz knjigu od rođenja, čime se postavljaju temelji za kasniji uspjeh u učenju (Ministarstvo kulture i medija RH 2025).

Slične ciljeve ima i nacionalna kampanja Čitaj mi!, pokrenuta 2013. godine. Kampanja okuplja stručnjake iz područja knjižničarstva, pedagogije i zdravstva, a usmjerena je na podizanje svijesti roditelja o važnosti svakodnevnog čitanja naglas djeci

(Čitaj mi! n.d.). Kroz radionice, promotivne materijale i suradnju s vrtićima i knjižnicama, potiče se razvoj predčitalačkih vještina, bogaćenje rječnika i jačanje obiteljske povezanosti. Na strateškoj razini, važnu ulogu ima Nacionalna strategija poticanja čitanja za razdoblje 2017. – 2022., kojom se promiče čitanje kao temeljna društvena vrijednost. Strategija uključuje mjere za jačanje suradnje između obrazovnih ustanova i knjižnica, osiguravanje dostupnosti kvalitetne literature te stručno usavršavanje odgojitelja i učitelja (Ministarstvo kulture Republike Hrvatske. 2017. Nacionalna strategija poticanja čitanja za razdoblje 2017.–2022.). Time se stvara sustavni okvir za razvoj čitateljske kulture od rođenja. U sustavu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, razvoj čitalačkih kompetencija integriran je u Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (NN 05/15). Djeca kroz igru, slušanje priča, razgovor i jezične aktivnosti razvijaju fonološku svjesnost, razumijevanje jezika i interes za pisanu riječ. U tom razdoblju naglasak je na stvaranju bogatog jezičnog okruženja koje potiče znatiželju i aktivno sudjelovanje djeteta (Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta 2015). Također, program Ruksak (pun) kulture osigurava dostupnost kulturnih i književnih sadržaja djeci u vrtićima i školama, osobito u manjim i slabije dostupnim sredinama. Na taj se način smanjuju razlike u dostupnosti kulturnih sadržaja i potiče jednak pristup razvoju čitateljskih kompetencija (Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske n.d.). Uz navedeno, Nacionalni čitalački izazov „15 po 15: cijela Hrvatska čita djeci“ pokazuje kako i jednostavni modeli mogu snažno potaknuti razvoj čitalačkih navika od najranije dobi. Cilj programa je da čitanje postane dio svakodnevice, a temelji se na ideji da dijete svaki dan provodi najmanje 15 minuta u zajedničkom čitanju s roditeljem, odgojiteljem ili drugom odraslom osobom (Ministarstvo kulture i medija RH 2026).

Zaključno, razvoj čitanja u Hrvatskoj promatra se kao dugoročan i sustavan proces koji započinje već u najranijem djetinjstvu. Kroz suradnju roditelja, odgojno-obrazovnih ustanova, zdravstvenog sustava i knjižnica nastoji se stvoriti poticajno okruženje u kojem dijete razvija ljubav prema knjizi, jezične vještine i temeljne kompetencije potrebne za uspješno školovanje i cjeloživotno učenje.

Knjižnice svojim djelovanjem ispunjavaju kulturne, odgojno-obrazovne, društvene, informacijske i druge potrebe djece i mladih pa se od njih očekuje da budu zagovaratelji i nositelji pozitivnih promjena, ponajprije u svojoj lokalnoj zajednici. Za svaku uspješnu suradnju potreban je obostrani interes i zajednički cilj. Na tim su načelima razvijeni

projekti *Bebe u knjižnici* i *Bebe u Bibliobusu*, nastali kao rezultat dugogodišnje suradnje Gradske knjižnice i čitaonice Vinkovci, Bibliobusne službe Vukovarsko-srijemske županije i jedinica lokalne samouprave. Njihov je zajednički cilj promicanje čitanja od najranije dobi, osnaživanje roditelja kao prvih djetetovih čitateljskih uzora te osiguravanje dostupnosti knjižničnih usluga djeci i obiteljima neovisno o mjestu stanovanja.

2. Čitajmo im od najranije dobi

Razvoj rane pismenosti započinje mnogo prije nego što dijete ovlada vještinama čitanja i pisanja. Prva iskustva s jezikom, knjigom i pričom oblikuju se u obiteljskom okruženju, zbog čega roditelji i drugi skrbnici imaju ključnu ulogu u poticanju jezičnog i spoznajnog razvoja djeteta. Jedan od najučinkovitijih načina poticanja tih kompetencija jest redovito čitanje naglas od najranije dobi, koje pozitivno utječe na razvoj vokabulara, razumijevanje jezika, koncentraciju, maštu i stvaranje pozitivnog odnosa prema knjizi.

> „Mnogi važni dokumenti i strategije vezane uz čitanje naglašavaju da je upravo metoda glasnog čitanja ključna za razvijanje čitateljskih navika i kasniji uspjeh u školi te općenito uspjeh u stjecanju znanja i vještina. Glasno čitanje djeci često služi i u prevenciji poteškoća u čitanju koje se mogu javiti već u najranijoj dobi."(Čitaj mi! n.d.).

Navedene spoznaje potvrđuju da čitanje naglas nije samo aktivnost usmjerena na razvoj predčitalačkih vještina, nego i važan oblik poticanja cjelokupnog djetetova razvoja te jačanja emocionalne povezanosti između djeteta i odrasle osobe koja čita.

Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci i Bibliobusna služba Vukovarsko-srijemske županije sustavno razvijaju programe usmjerene na informiranje i educiranje odgojitelja i drugih stručnjaka o važnosti rane pismenosti, čitanja naglas i odabira kvalitetne književne građe za djecu najranije dobi. Razvoj knjižničnih usluga namijenjenih djeci rane dobi zahtijeva suradnju knjižnice s roditeljima, odgojno-obrazovnim ustanovama i drugim dionicima lokalne zajednice. Osim kvalitetno oblikovanih knjižničnih zbirki, važnu ulogu imaju sadržaji i aktivnosti kojima se djeca i roditelji potiču na redovite posjete knjižnici te zajedničko sudjelovanje u programima promicanja čitanja. U Gradskoj knjižnici i čitaonici Vinkovci svake se godine temeljito pristupa izradi plana i programa za sljedeću godinu u kojem su jasno zacrtani ciljevi poticanja čitanja i rane pismenosti. Dječji je odjel Gradske knjižnice i čitaonice Vinkovci poticajna okolina u kojoj predškolci usvajaju niz novih vještina i aktivno sudjeluju u društvenom životu zajednice. Odjel nastoji biti podrška

roditeljima u prihvaćanju njihove odgovornosti za razvoj rane pismenosti djeteta. Također, uz Gradsku knjižnicu i čitaonicu Vinkovci, Bibliobusna služba nadopunjuje djelovanje matične knjižnice omogućujući dostupnost knjižnične građe i programa korisnicima koji zbog udaljenosti ili drugih okolnosti imaju ograničen pristup knjižničnim uslugama. Donoseći knjige i programe izravno u lokalnu zajednicu, bibliobus pridonosi smanjenju prostornih nejednakosti u pristupu kulturi, obrazovanju i informacijama. Istodobno roditeljima pruža stručnu podršku pri odabiru primjerene literature, dok djeci omogućuje redovit susret s knjigom i čitanjem od najranije dobi. Kroz susrete, radionice i individualne preporuke, bibliobus stvara sigurno i motivirajuće okruženje u kojem se njeguje obiteljsko čitanje, jača povezanost roditelja i djece te razvija kultura čitanja od najranije dobi.

Osim projekta *Bebe u knjižnici*, Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci kroz razne manifestacije i projekte posvećene dječjoj knjizi i čitanju aktivno potiče ljubav prema knjigama i kreativnost najmlađih, ali i uključuje obitelji, odgojitelje i zajednicu u kulturni život grada. Jedna od najvažnijih manifestacija je Festival dječje knjige, na kojem Knjižnica kao jedan od organizatora okuplja najmlađe čitatelje kroz radionice s autorima i ilustratorima, kreativna druženja i predstavljanje novih naslova – sve s ciljem da knjiga postane dio djetetova svakodnevnog života i da se potakne radoznalost i čitateljske navike već od predškolske dobi. Knjižnica se redovito uključuje i u nacionalne manifestacije kao što su Mjesec hrvatske knjige i Noć knjige, nudeći program za djecu koji obuhvaća čitanja, radionice i posebne događaje, čime se obogaćuje kulturna ponuda i popularizira čitanje kroz cijelu godinu. Također sudjeluje u nacionalnim čitalačkim izazovima poput „15po15" u sklopu programa Rođeni za čitanje, gdje se potiče roditelje i skrbnike da svakodnevno čitaju djeci barem 15 minuta, što dodatno promiče rani razvoj jezika, povezanost u obitelji i uživanje u štivu. Osim navedenog, Knjižnica je domaćin i partner u mnogim drugim kulturnim događanjima, uključujući filmske večeri za najmlađe u ljetnom ciklusu, radionice i izložbe, koje doprinose dinamičnom i poticajnom okruženju za djecu i njihove roditelje.

Programi Bibliobusne službe, uključujući *Knjižnicu u gostima* i različite tematske radionice, nadopunjuju aktivnosti matične knjižnice i omogućuju kontinuitet poticanja čitanja u sredinama koje nemaju stalan pristup knjižničnim uslugama. Takav pristup potvrđuje da bibliobus nije samo oblik posudbe knjižnične građe, nego aktivan partner u razvoju rane pismenosti i cjeloživotnog učenja unutar lokalne zajednice. Upravo na tim

načelima razvijen je i program *Bebe u Bibliobusu*, koji je detaljnije prikazan u nastavku rada.

3. Projekt Bebe u knjižnici

IFLA-ine Smjernice za knjižnične usluge za djecu od rođenja do 18 godina polaze od toga da je slobodan pristup knjižnicama za djecu mlađu od tri godine osnovno ljudsko pravo, te da je ostvarivanje tog prava preduvjet za razvoj numeričkih vještina i pismenosti (IFLA 2018, 3). Svojim dosadašnjim aktivnostima dječji odjel Gradske knjižnice i čitaonice Vinkovci uz Bibliobusnu službu Vukovarsko-srijemske županije stvorili su preduvjet za bebin siguran i ugodan dolazak i boravak kako u matičnoj, tako i u pokretnoj knjižnici. Prema mogućnostima, prostori su adekvatno prilagođeni kako bi se bebama pružio osjećaj ugode, a roditeljima osjećaj dobrodošlice. Kreirani su tematski kutići: igračke za bebe, slikovnice za bebe, prva pomoć za mamu i tatu (stručna literatura i kutić za roditelje), didaktičke prostirke te stručna pomoć dječjeg knjižničara informatora. Takvo okruženje potiče roditelje na zajedničko čitanje i igru s djetetom te doprinosi stvaranju pozitivnog iskustva prvog susreta s knjižnicom.

Važnost takvih programa dodatno potvrđuju spoznaje o razvoju dječjeg mozga u najranijoj dobi. Kako ističu Stričević i Čunović, upravo je rano djetinjstvo razdoblje najintenzivnijeg razvoja tijekom kojega iskustva i podražaji imaju presudnu ulogu u oblikovanju neuronskih veza. Autorice navode da se nakon rođenja stvara velik broj sinapsi, no trajno se zadržavaju ponajprije one koje se učestalo potiču u ranom djetinjstvu (Stričević i Čunović 2013, 51). Upravo zato zajedničko čitanje, razgovor, igra i boravak u poticajnom knjižničnom okruženju predstavljaju važan doprinos cjelovitom razvoju djeteta te stvaranju temelja za budući razvoj čitateljskih kompetencija.

Projekti Bebe u knjižnici i Bebe u Bibliobusu pridonose podizanju svijesti javnosti o važnosti pravodobnog poticanja dječjeg psihofizičkog razvoja. Na čvrstim temeljima kontinuiranih programa namijenjenih djeci predškolskog uzrasta i roditeljima razvija se projekt Bebe u knjižnici. Razvoju projekta prethodio je niz programa usmjerenih promicanju čitanja i razvoju rane pismenosti:

- Aktivno sudjelovanje u Projektu „Čitajmo im od najranije dobi" Komisije za knjižnične usluge za djecu i mladež Hrvatskoga knjižničarskog društva,
- Igraonica za djecu predškolskoga uzrasta,

- Knjižnica u gostima (male knjižnice u vrtićima i bolnici),
- Kolektivna iskaznica starije vrtićke skupine,
- Gostujuće vrtićke izložbe,
- Projekt Danas čita moja mama, sutra tvoj tata,
- Čitanje u bolnici,
- Kutići slikovnica na pedijatriji i stomatološkim ordinacijama,
- Kreativne radionice roditelja i djece,
- Tematska predavanja za roditelje i odgajatelje,
- Javno promoviranje čitanja od najranije dobi (u parku, na trgu) i
- Aktivno uključivanje u promicanje prva nacionalne kampanje za poticanje čitanja naglas djeci od najranije dobi „Čitaj mi".

Takve aktivnosti u skladu su s međunarodnim smjernicama za knjižnične usluge djeci koje naglašavaju kako narodne knjižnice trebaju razvijati programe usmjerene ne samo na djecu nego i na roditelje kao prve posrednike u razvoju čitateljskih navika.

Od prvog siječnja 2020. godine Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci provodi projekt Bebe u knjižnici kojim su obuhvaćena sva novorođena djeca u gradu Vinkovcima, a realizira se na sljedeći način: prilikom uručenja financijske potpore koju dodjeljuje Grad Vinkovci za svako dijete, roditeljima se uručuje i prigodna torba u kojoj se nalazi prva djetetova slikovnica, promotivni letak o važnosti čitanja od najranije dobi kao i upute roditeljima za realizaciju besplatnog upisa djeteta u knjižnicu. Vizualni identitet projekta oblikovala je grafička dizajnerica Iva Marenić, čime je projektu osigurana prepoznatljivost u komunikaciji s korisnicima. Ovaj projekt nadogradnja je ranije započetih programa poticanja čitanja od najranije dobi te dodatno osnažuje povezanost knjižnice s lokalnom zajednicom. Grad Vinkovci pružio je financijsku potporu projektu te je osigurao sredstva za pokrivanje svih troškova njegove realizacije. Dosadašnja realizacija obuhvatila je između 285 i 296 novorođenih beba godišnje. Posebno je značajno da većina najmlađih korisnika zadržava članstvo u knjižnici, koje roditelji redovito obnavljaju. Također, podrška projektu su i radionice za bebe koje se održavaju jednom mjesečno, kao i predavanja za roditelje te preporuka najnovije literature koja pruža podršku roditeljstvu djece u najranijoj dobi.

4. Projekt Bebe u Bibliobusu

Bibliobusna služba Vukovarsko-srijemske županije predstavlja važan oblik dostupnosti knjižničnih usluga izvan središta urbanih sredina. Kao pokretna knjižnica, omogućuje ravnopravan pristup knjizi, informacijama i kulturnim sadržajima stanovnicima manjih mjesta, ruralnih područja, odnosno stanovnicima udaljenih od matične knjižnice. Time bibliobus ne djeluje samo kao distributer knjižnične građe, već kao aktivan nositelj obrazovnih, kulturnih i društvenih programa na lokalnoj razini.

Programi Bibliobusne službe osmišljeni su radi poticanja čitanja, razvoja pismenosti, cjeloživotnog učenja i socijalne uključenosti svih dobnih skupina – od najmlađih korisnika do osoba starije životne dobi. Poseban naglasak stavlja se na rad s djecom i mladima, razvoju čitateljskih navika od najranije dobi te osiguravanju jednakih mogućnosti pristupu kulturnim sadržajima bez obzira na mjesto stanovanja.

„Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci kroz projekt „Kultura u pokretu“ nastojala je pridonijeti razvoju čitalačke pismenosti, razvoju govora i jezika djece predškolske dobi, kao i razviti učenički interes za istraživački, kritički i kreativni rad putem čitalačkih praksi (Mandić 2024, 224)“. Program Bebe u Bibliobusu bio je namijenjen djeci najranije dobi i njihovim roditeljima kao ključnim posrednicima u oblikovanju čitateljskih navika, s ciljem poticanja čitanja naglas od najranijih dana te jačanja emocionalne i kognitivne povezanosti djeteta s knjigom.

Polazeći od spoznaja o presudnoj ulozi rane jezične i čitateljske stimulacije u razvoju govornih i čitalačkih kompetencija, program je uključivao edukativna predavanja za roditelje, organizaciju pričaonica u suradnji s dječjim vrtićima te podjelu slikovnica. Tijekom provedbe projekta u 2023. godini 120 djece primilo je svoju prvu slikovnicu, a održano je 9 radionica namijenjenih djeci, roditeljima i odgojiteljima. Nadalje, u 2024. godini, aktivnosti su obuhvatile veći broj djece te se suradnja s ustanovama predškolskog odgoja i obrazovanja nastavila. Održano je 8 pričaonica, podijeljeno je 225 paketića, a u projektu je sudjelovao velik broj djece i roditelja. Također, organizirano je 8 predavanja koja su okupila 119 sudionika (roditelja), potvrđujući interes i potrebu za ovakvim sadržajima.

Tijekom 2025. godine projekt *Bebe u Bibliobusu* provodio se u suradnji s općinama koje bibliobus redovito posjećuje. U sklopu ove suradnje novorođenim bebama darivan je paket dobrodošlice koji je sadržavao platnenu torbu, prvu slikovnicu za dijete,

informativni letak o važnosti čitanja od najranije dobi te besplatno jednogodišnje članstvo u pokretnoj knjižnici. Podijeljeno je ukupno 196 paketića, održano je 5 pričaonica na kojima je sudjelovalo 112 djece jasličke dobi te 5 edukativnih predavanja na kojima je sudjelovalo 70 polaznika.

U trogodišnjem razdoblju provedbe program *Bebe u Bibliobusu* pokazao se kao vrijedan i održiv model poticanja čitanja od najranije dobi te snažan alat za povezivanje knjižnice s lokalnom zajednicom. Kontinuiranim radom, širenjem suradnje i prilagodbom aktivnosti potrebama korisnika, program je iz godine u godinu rastao i obuhvaćao sve veći broj djece i roditelja. U 2023. godini naglasak je bio na uspostavljanju aktivnosti i izravnom radu s djecom i odraslima. Tijekom 2024. godine program je proširen te je suradnja s ustanovama predškolskog odgoja dodatno učvršćena, čime je potvrđen kontinuiran interes roditelja i stručnjaka za ovakve sadržaje. U 2025. godini projekt se provodio u suradnji s općinama koje bibliobus redovito posjećuje, čime je dodatno osnažena njegova dostupnost u manjim sredinama te je uspostavljena potpora s jedinicama lokalne samouprave. Tijekom trogodišnjeg razdoblja program je izravno obuhvatio 653 djeteta, dok je neizravno uključio velik broj roditelja, odgojitelja i drugih stručnjaka. Ovi rezultati potvrđuju da program uspješno promiče kulturu čitanja od najranije dobi, jača suradnju s lokalnom zajednicom te doprinosi ravnomjernijoj dostupnosti knjižničnih usluga. Kontinuirani rast interesa i sudjelovanja pokazuje da je riječ o prepoznatoj i potrebnoj inicijativi s dugoročnim pozitivnim učincima na razvoj čitateljskih navika i obiteljske pismenosti.

5. Zaključak

Dječja knjižnica predstavlja kulturni, obrazovni i informacijski prostor za „male građane“ (Todorcev Hlača 2016), dok programi poticanja rane pismenosti u knjižnicama predstavljaju temelj razvoja ljubavi prema knjizi i čitanju od najranije dobi. Kroz čitanje priča, interaktivne radionice, igrokaze i kreativne aktivnosti, djeca stječu osnovne jezične i komunikacijske vještine, razvijaju maštu i emocionalnu inteligenciju te usvajaju naviku samostalnog istraživanja i učenja. Takvi programi ne samo da jačaju individualni razvoj djeteta, već i povezuju obitelj i zajednicu u zajedničkom stvaranju poticajnog okruženja za učenje. Time knjižnice postaju neprocjenjivi resurs u oblikovanju budućih čitatelja,

učenika i znatiželjnih građana, osiguravajući da svako dijete započne svoj put obrazovanja s radošću i samopouzdanjem.

Realizacijom projekata Bebe u knjižnici i Bebe u Bibliobusu Grad Vinkovci te druge jedinice lokalne samouprave, u suradnji s Gradskom knjižnicom i čitaonicom Vinkovci te Bibliobusnom službom još jednom pokazuju kako su „mali građani" i njihove potrebe itekako važne i da se na njih gleda kao budući društveni kapital zajednice kojom upravljaju. Također, ovakvi i slični projekti predstavljaju primjere dobre prakse lokalne suradnje. Temelje se na partnerstvu knjižnice, bibliobusne službe i drugih lokalnih dionika s ciljem osiguravanja jednakog pristupa knjizi i poticanju čitateljskih navika u obitelji. Opisani modeli pokazuju kako narodne knjižnice, u suradnji s jedinicama lokalne samouprave i drugim dionicima zajednice, mogu imati važnu ulogu u razvoju rane pismenosti te poslužiti kao primjer dobre prakse drugim knjižnicama koje razvijaju programe usmjerene na podršku obiteljima s djecom najranije dobi.

Literatura

Čitaj mi!. n.d. „O kampanji." Pristupljeno 27. 3. 2026. https://www.citajmi.info/kampanja/.

IFLA. 2018. *IFLA-ine smjernice za knjižnične usluge za djecu od rođenja do 18 godina.* Pristupljeno 27. 3. 2026. https://arhiva.hkdrustvo.hr/www.hkdrustvo.hr/datoteke/4128.pdf.

Mandić, Klaudija. 2024. „Projekt Kultura u pokretu = Novi bibliobus." *Knjižničarstvo: Glasnik Društva knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema* 28, no. 2: 224–225. https://nova.knjiznicarstvo.com.hr/wp-content/uploads/2024/05/493_Mandic.pdf

Miljević-Riđički, Renata, Dubravka Maleš i Majda Rijavec. 1999. *Odgoj za razvoj.* Jastrebarsko: Naklada Slap.

Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske. 2025. „Rođeni za čitanje." Pristupljeno 27. 3. 2026. https://www.rodjenizacitanje.hr/.

Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske. 2026. „Nacionalni čitalački izazov '15 po 15: Cijela Hrvatska čita djeci' – 15 dana čitanja koji mogu promijeniti djetetovu budućnost." Pristupljeno 27. 3. 2026. https://min-kulture.gov.hr/vijesti-8/nacionalni-citalacki-izazov-15-po-15-cijela-hrvatska-cita-djeci-15-dana-citanja-koji-mogu-promijeniti-djetetovu-buducnost/28960.

Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske. n.d. „Ruksak (pun) kulture – umjetnost i kultura u vrtiću i školi." Pristupljeno 27. 3. 2026. https://min-kulture.gov.hr/ruksak-pun-kulture-16272/o-programu/9250.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske. 2015. *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje.* Narodne novine 5/2015. Pristupljeno 27. 3. 2026. https://mzom.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/Predskolski/Nacionalni%20kurikulum%20za%20rani%20i%20predskolski%20odgoj%20i%20obrazovanje%20NN%2005-2015.pdf.

Nacionalna strategija poticanja čitanja za razdoblje 2017.–2022. 2017. Pristupljeno 27. 3. 2026. https://min-kulture.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Nacionalna%20strategija%20poticanja%20%C4%8Ditanja_tekst.pdf.

Stričević, Ivanka i Kornelija Čunović. 2013. „Knjižnične usluge za djecu rane dobi i roditelje u Hrvatskoj." *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 56, no. 3: 47–66. https://hrcak.srce.hr/file/170402

Todorcev Hlača, Kristina. 2016. „Knjižnica za djecu – multifunkcionalna ustanova." *HKD novosti 70*. Pristupljeno 27. 3. 2026. https://arhiva.hkdrustvo.hr/www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1227.html.